

Høringsinnspill til Energikommisjonen

Oslo 25.05.2022

Folkehelseutvalget i Motvind Norge er et bredt og tverrfaglig sammensatt utvalg med noen av Norges fremste eksperter på helseplager og eksponeringer for vindturbiner.

Utvalget skrev i november 2021 et omfattende [høringsinnspill](#) til Helsedirektoratet der vi kom med konkrete forslag til hvordan kunnskapsgrunnlaget MÅ forbedres. Det er f.eks. viktig å innse at gjeldende støyretningslinje er utarbeidet for flate Danmark, ikke for topografien i Norge. Det blir dermed ikke riktig å måle støy ved turbinen, den må måles der folk bor og oppholder seg. [Støyretningslinjen](#) opererer også med årsgjennomsnitt for støy fra vindkraft og kan ikke etterprøves, men er en beregnet størrelse. Dermed har naboer mindre mulighet for å bevise plagegrad og helseskadelig støy enn i våre naboland med kortere tidsgrenser.

Når ikke refleksjon av lyd og usikkerheter som vindskygge og turbulens er tatt med i beregningsmodellen, blir det så stor usikkerhet at beregningene på forhånd ikke gir realistiske funn eller sikkerhet for naboene rundt. Intense lysblink fra lovpålagt luftfartshinderbelysning, som forstyrrer nattemørket og stjernehimmelen, gir naturen et industrialisert preg. Kjetil Lund, direktør for NVE, skrev selv i et [brev](#) om to vindkraftverk i Agder og Rogaland, at kun lysblinkene var så stor helsebelastning for naboene at han anbefalte at de ikke ble bygd.

I tillegg gjør lavfrekvent støy og vibrasjoner sammen med skarpe smell og amplitudemodellert støy at naboer får redusert søvnkvalitet, redusert bo-glede og redusert eiendomsverdi. En [svensk undersøkelse](#) viste at salg av eiendommer innenfor 2 km av vindkraftverk hadde fått redusert eiendomsverdi med opptil 40%. En [søvnstudie fra Sverige](#) viste at allerede 32 dB støy ga nedsatt søvnkvalitet. Regelverket i Norge sier at mennesker kan ha 45 dB i gjennomsnitt gjennom hele året.

Det finnes ikke forskning på barns helse i nærheten av vindkraftverk, men det har forekommet rettsaker der barn har fått tilkjent større erstatningssummer fordi de beviselig hadde helseproblemer som kun oppsto når de oppholdt seg i hjemmet som var nært vindkraftverk. Barns kognitive evner er sterkt korrelert til søvnmengde.

Endret landskap gir [økosorg](#) og redusert trivsel. Det som før var natur og områder for friluftsliv, blir sprengt og planert. Myr og hei gjøres om til grus og vei. Vassdrag forstyrres. I ett enkelt anlegg i Rogaland fant fylkeskommunen flerfoldige lovbrudd på vassdragsforskriften ved inspeksjon.

[Iskast](#) er et annet problem. I Lund kommune ble det lovet lysløype for å fremme friluftsliv når Tellenes vindpark fikk konsesjon. Etter at det var bygd, kom utbygger på at iskast umuliggjorde planene. En [hytteeier i Sirdal](#) opplevde å få forbud mot å dra til hytta si fra oktober til mars på grunn av faren for iskast.

I Danmark valgte et gartneri nært vindkraftverk å legge ned, fordi de kvinnelige ansatte fikk endringer i menstruasjonssyklus. Fra Frøya har en person måttet få elektrosjokk for å normalisere hjerterytme, når vedkommende er i hjemmet nært vindkraftverk. Vedkommende

har ikke symptomer når avstanden til vindkraftverk økes. En [studie fra Finland](#) viste signifikant økte sykdomsplager innenfor 15 km av vindkraftverk i forhold til de som bodde mer enn 20 km fra. De større turbinene som settes opp i dag, gir større plagegrad enn de mindre som var vanlige for 5-10 år siden.

Vi har også påpekt behovet for å finne metoder for å kartlegge effekten av flere samtidige helsekonsekvenser. [NVE](#) og [FHI](#) innrømmer selv at metodene mangler. Ikke overlat ansvaret for å vurdere helsekonsekvenser til kommunen eller NVE. Dette er et nasjonalt anliggende, som krever helsefaglig spisskompetanse, uten binding til utbygger. Derfor foreslår vi også at det utarbeides en NOU om helsekonsekvenser av vindkraftverk.

Kumulativ effekt av ovennevnte helsepåvirkninger sammen med en rekke andre negative helsepåvirkninger må utredes. Oppdraget med å utarbeide en NOU vedrørende disse forholdene må gis våre helsemyndigheter. Ingen nye konsesjoner må gis før NOU-en er ferdig.

Alle konsesjoner som er gitt fram til i dag, er gitt uten at en har fulgt [KU-forskriften](#) samt helselovgivningens krav til utredning av sumvirkningene av helseeffekter. Dette er delvis innrømmet av NVE, samt at Statsforvalteren i Rogaland har påpekt mangler ved utredning av helsekonsekvenser for naboer til vindkraftverk. Vindkraftverk som eksisterer i dag, må derfor utredes på ny, etter at NOU-en er ferdig.

Folkehelseutvalget i Motvind Norge ønsker å gjøre kommisjonen oppmerksom på at de negative helsekonsekvensene av vindkraft i Norge ut fra vår kartlegging av situasjonen, er sterkt [underrapportert](#). Ved vurdering av hvilke framtidige energikilder som det skal satses på i Norge, må først vitenskapelig holdbare utredninger av langtidsfølger av vindkraft innhentes.

Kommisjonen bør derfor ikke la seg forlede til å bruke internasjonale eller europeiske vurderinger av vindkraftens «gunstige» konsekvenser opp mot konsekvenser av andre kjente energikilder. Disse har vært i bruk over lengre tid, og hvor en over tid har erfart flere negative effekter enn det man så for seg da disse var «nye». Vi erfarer at vindkraft kommer dårlig ut sammenlignet med andre energiformer i kriteriene stabilitet, effektivitet, samfunnsøkonomi og bærekraft.

I tillegg vil Folkehelseutvalget i Motvind Norge påpeke at under norske forhold er vindkraftverkenes konsekvenser for følgende forhold foreløpig ikke kartlagt: Arealbruken, naturinngrepene, naturopplevelsene, nattesøvnen, lys- og støyforstyrrelsene døgnet rundt i lengre avstand fra anleggene enn i tettere befolkede områder av Europa, begrensningene i tuoppvelser pga fare for iskast, forurensningspotensialet av drikkevann og urørt natur og de enorme inngrepene i insekts- og fugleliv som turbinvingene forårsaker i tillegg til langtidskonsekvenser for helsa til berørt befolkning i og rundt anleggene.

Vi vil påpeke at Folkehelseutvalget i Motvind Norge vil være en naturlig høringsinstans i kommisjonens videre arbeide.

Takk!

Med vennlig hilsen
Folkehelseutvalget i Motvind Norge